

Junij na filmskem platnu

Za vroče dni...

Vsa poletna veselja se začnajo v MOJCI: naj se tudi tokrat začno s filmom MIKIJEV ROJSTNI DAN. Potem že veste: miška MIKI, nabrita in z vsemi »žavbami« namazana, pa njenih sto pajdašev in tisoč pustolovščin, ki jih gledaš še pa še in jih nikoli ni dovolj.

Ob Mikiju so potem še razni pohlepni, divje zagnani in neutrudni Mucki pa vse druge živali, ki nastopajo v znamenitih risankah. Kmalu se boste tudi srečali z ANICO IN ANDREJCKOM, ameriškim glasbenim risanim filmom, ki oživlja tradicije starih bajk in pravljic. Film, v katerem poleg vrste lutk nastopa »prava deklica«, 6-letna Marcella. In ne nazadnje spet junija meseca: PINK PANTER — FESTIVAL HUMORJA. Vsi ga poznate, rožnatega panterja z dolgim ustnikom, malo žalostnega, a povprečno kar veselega umetnika in zabavljača naših malih in velikih otrok.

V stari, dobri in sodobni filmski »saloon« — v kino SISKI — bodo zavili junija ljubitelji bolj razgibanih povesti na filmskem platnu. Prva med njimi je kajpak western s svojim izjemno tističnim naslovom: VELIKI OBRACUN. Nastal je pod poznavalesko roko režiserja Paula Hunta, glavna vloga je bila zaupana Robertu Padilli. Naslednji film, ki bo najbrž še bolj »razgibal duhove«, prihaja iz Hongkonga. Naslov je: DEBELUHOVE AVANTURE. Glavni vlogi: smeh in karate. Tokrat gre (seveda izjemoma, žal!) za parodijo na »slavne« karate-filme hongkonške proizvodnje, ki so vsi po pravilu vsebinsko prazni, plehki in — sami sebi namen. Ne spodbujajo k razmišljanju, sporočajo praznino — naš film se torej tem »vrlinam« posmehuje. Je torej parodija, nič manj zabavna in dinamična kot vsi drugi filmi tega žanra. Režija in glavna vloga: Samo Hung Kam Po. DETEKTIV TOMA je naslov ameriške kriminalke režiserja Richarda Heffrona. Igrajo: Tony Musante, Simon Oakland, Susan Strassberg. Gre za filmski posnetek resnične zgodbe o detektivu Tomaju, ki odkriva ilegalne igralnice. Japonski film BOKSAR režiserja Shuji Terajame smo videli na FESTU 78. Gre za dramo bivšega boksarja, ki mu tudi življenje obrne hrbet. In če vemo, da je bil režiser filma svoje čase športni novinar... »Pravi« karate-film pa je DINAMO, tudi iz Hongkonga. Za vroče dni.

LOVSKO TEKMOVANJE

V nedeljo, 1. junija ob 8. uri bo na strelišču lovske družine Toško čelo ob lovskem domu lovsko-francetsko tekmovalje za memorial Strelca Jernejca. 4-članske ekipe lovske družin Medvođe, Šmarna gora, Vodice in Toško čelo se bodo pomerile v streljanju na 10 golobov in tarčo srnjaka. Pokrovitelj tekmovanja je OK SZDL Šiška.

Sremska fronta izseljenke Marije Šnajder

Težke slike spomina

Enainštiridesetega je bila Marija Šnajder mlado dekle. Rada je plesala in kadar je bila priložnost, zavrteti se, ji ura hoda od Krašnje čez hrib do Crmošnjic ni predstavljala posebnega napora. Nenadoma je bila vojna. Nekega popoldneva so gestapovci odpeljali očeta v Sentvid nad Ljubljano v takratne Škofjeve zavode. Kmalu so Marijo domači poslali na poizvedbo. Ljubljana je bila daleč, vendar se je prek Gamelnj uspela pripeljati natanko pred vhodna vrata zloglasnih zavodov. Tam je že postajala večja skupina sodrnikov številnih zaprtih družinskih poglavarjev. Naduti stražar je ljudi zviška opazoval in poredkoma poredil skozi zobe:

• »Was, was...?«

• Nazadnje se je pojavil slovensko govoreči civilist in čakajočim obljubil videti zaprte svoje. Nenavadno bled in shujšan je oče povedal Mariji novico o izselitvi. Rotil jo je, naj se doma dobro pripravijo in hkrati vroče upal, da jim okupator ni namenil Nemčije.

• Marijina družina je živela v lastni hiši v Krašnji pod Trojanami. Petero otrok očeta mizarja ni bilo nikoli lačnih. Marijo so za krajši čas poslali v Trst k bolehnemu teti. Oče, ki je bil napreden človek, je kmalu zaslutil vojno in jo je brž poklical nazaj v Krašnjo. Seveda beseda »vojna« mlademu dekletu takrat ni mnogo pomenila, opazovala je lahko le hudo očetovo razočaranje, ko je pripovedoval o čudno razpadajoči jugoslovanski vojski.

• O svojih srečnih letih Marija Šnajder pripoveduje neverjetno mirno. V svetlo rjavih očeh, velikih mirno zročih zenicah ni opaziti kančka sledu trpljenja. Spokojno je sprejemala življenje, ki ji je bilo namenjeno. Pa vendar:

• »Nekega julijskega popoldneva je na dvorišču ustavil avtobus.

• V vozilu je ves obupan sedel oče. Prišli so. Nismo bili posebno pripravljeni, vendar je mati imela vrečo kruha in zavito šunko. Do zob oborožena soldateska je kričala, naj pohitimo, na silo so nas strpali v vozilo in hišo takoj zapečatili. Prignali so tudi učiteljeve ter župnika in nas odpeljali naprej v Lukovico. Tam so prignali še Kersnikove in zvečer smo vsi skupaj že okusili slamo Škofjevih zavodov.

• Po nekajdnevni negotovosti so jih strpali v živinske vagone ter odpeljali. Smer Srbija... Marija ni bila preveč nesrečna, družina je bila skupaj. Šele danes lahko celovito dojame občutja staršev, ostala jima je le gola in skoraj bosa družina. Z vsakim vrtljajem koles je bil nesrečnikom ljubljeni do-

mači kraj bolj in bolj oddaljen. V Slavon-skem Brodu so jih s splavi prepeljali prek Save v Bosno in jih tam ponovno naphali v vagone ozkotirne železnice. V Srbijo so jih vozili prek Sarajeva in vzhodne Bosne.

• Zgodnjega julijskega jutra so se znašli na stranskem tiru železniške postaje Veliko Orašje. Tišina... Može se čez uro, dve boječe lezli raz vagone in kmalu ugotovili, da so Nemci preprosto odšli. Razpravljali so, kaj jim je storiti, v vročem julijskem opoldnevu pa se je vagonom bližala občinska delegacija Velikega Orašja. Izseljence so porazdelili kmetom. Marijino družino so določili v Loznico, vendar razdeljeno. Starša in najmlajši k nemu gospodarju, ostali otroci drugemu. Družina je bila razbita. Oče pa je družino želel imeti skupaj. Zagotavljal je, da kot mizar lahko preživlja vso družino:

• »Vselili smo se v prazen šolski razred, niti mize nismo imeli. Oče je iz surovih desk najprej zbil preprost zaboj, kupili smo žlice in nekaj posode. Potem smo se nekako znašli. Dobila sem delo v Smederevski Palanki. Stregla sem bogati družini, kjer pa so me kmalu nagnali, ker sem vzela večji kos kruha. Kmalu sem se povezala z beograjskimi Slovenci in se po daljših peripetijah končno znašla v posebni bolnišnici, kjer sem delala vse do osvoboditve Beograda.

• V tej kratko povedani zgodbi ni na primer zaznati hude lakote. Nekoč je z brati odšla po drva:

• »Bilo je daleč, tam smo si na hrbet naložili visoke kupe. Dlje smo hodili, težje je bilo breme. Onemogli smo začeli odmetavati posamezna polena. Domov smo se primajali popolnoma izčrpani, komaj z nekaj polenci, mama pa nam ni imela kaj dati na mizo. Bilo je tako revno in ubogo. Imeli smo čudovite sosede, toda takrat hrane ni bilo nikjer.

• Leta 1943 je doživela bombardiranje Beograda z angleškimi letali in vsa vzhitena tudi dočakala osvoboditev mesta oktobra 1944. Polna prekipevajočega navdušenja se je prostovoljno javila na sremsko fronto. Tam pa je spoznala še drugi obraz vojne. Kupi, gore mrtvih. Njena enota je bila zdesetkana. Tamkajšnji prizori so se ji za vedno vtisnili v spomin. Ženske so po treh mesecih komande vrnili v zaledje:

• »Prišla je tudi svoboda. Vrnili smo se v Krašnjo. Domača hiša je bila preurejena v bunker, izropana in umazana. Vendar smo hoteli delat udarniško, bila sem tudi na progi Samac-Sarajevo. Nazadnje sem kot medicinska sestra odšla in se tam tudi poročila. Pozneje se je vrnila v Ljubljano, še šestnajst let delala v bolnišnici Petra Držaja, vse do upokojitve:

• »Najlepše? Sreča? Meni ni bilo nikoli preveč lepo, niti preveč hudo. Sreča mi pomeni zdravje, družino, ki je skupaj. Poštenost? Poštenost mora biti. Povsod mora biti človek pošten: v ljubezni, politiki in življenju nasploh... Mladim priporočam učenje in delo. Primerna zabava tudi ne škodi.

• Prav je, da vsakdo prispeva današnjemu času. Rada bere in uživa v brezhibnem stanovanju. Zadnja prebrana knjiga je bil Vorančev Doberdob. Resnično dobro branje. Predlani je prvič potovala v Srbijo z vlakom bratstva in enotnosti. Spoznala je dobre ljudi, nazadnje so jo peljali tudi v Loznico. Bilo je čudovito srečanje z nekdanjimi sosedi. Nekoč še otroci, zdaj odrasli moške in žene so se je spominjali in kanila je marsikatera solza sreče. Kraj pa se je zelo spremenil:

• »Lepo je vzdrževati takšne vezi... V najhujših časih nas dobri sosedje niso zapustili... To so prave vezi bratstva in enotnosti.

• Mariji Šnajder spomin na slabo nekako ne gre z jezika. Pravzaprav je skromna, prevelike sreče se boji, čeprav zagotavlja, kako so se njene želje povsem uresničile. Veseli se dobrega počutja in zadovoljstva, vendar pa se ji v nešteti nočnih urah hude, težke slike vse prerade vrtinčijo po glavi...

Bogomir Šefić
Foto: Jaka Bregar